

Litigiul fratilor Micula: Guvernul ia în discutie consecintele unui proces care ar putea baga România în faliment

Guvernul discuta în sedinta de miercuri consecintele asupra României ce curg dintr-o hotărâre a Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2019 privind litigiul fratilor Ioan si Viorel Micula si companiilor acestora cu statul român, respectiv posibilitatea intrarii tarii în default.

„Ar exista posibilitatea extrem de grava a activarii clauzelor de cross-default pe toate împrumuturile suverane – putând atrage astfel intrarea în default a României. De altfel, riscul de executare silita va putea aparea si în România, întrucât în dosarul de contestatie la executare nr. 15755/3/2014 instanta a dispus repunerea pe rol si a acordat termen pentru 4 septembrie 2019”, arata documentul pe care ministrul Finantelor Eugen Teodorovici îl va prezenta Executivului.

Speta priveste un sir de procese în care statul român a fost actionat în instante internationale de catre de cetatenii suedezi Ioan si Viorel Micula si societatile European Food S.A., Starmill S.R.L., Multipack S.R.L. împotriva României, în temeiul Acordului privind promovarea si protejarea reciproca a investitiilor între Guvernul României si Regatul Suediei.

Procesul a fost deschis în anul 2005 la ICSID, Curtea de Arbitraj de pe lângă Banca Mondiala, cea mai înalta instanta judecatoreasca pentru litigiile economice.

Fratii Ioan si Viorel Micula, care au si cetatenie suedeza, au sustinut ca statul român nu si-a respectat angajamentele referitoare la protectia reciproca a investitiilor cuprinse în acordul bilateral dintre Suedia si România. Prin semnarea acestui acord bilateral, România s-a angajat sa protejeze investitiile suedeze facute pe teritoriul statului român si, în acest context, sa creeze si sa mentina conditiile favorabile pentru investitiile efectuate de investitorii suedezi, precum si sa protejeze pe teritoriul sau aceste investitii. Reclamantii au solicitat despagubiri materiale în valoare de aproximativ 613 milioane euro, prejudiciu efectiv, si dobânzi calculate la o rata de ROBOR plus 5%.

Prin hotărârea pronuntata în dosarul arbitral anterior mentionat, Tribunalul a decis acordarea de despagubiri reclamantilor în valoare de aproximativ 376,43 milioane lei plus dobânda, echivalent a aproximativ 84,54 milioane euro plus dobânda. Valoarea dobânzilor nu a fost calculata de catre Tribunalul arbitral, mentionându-se doar rata dobânzii aplicabile (ROBOR plus 5%) si data de la care începe sa curga.

Oficialii statului spun ca România si-a îndeplinit obligatiile din aceasta hotărâre arbitrala, prin plata urmatoarelor sume: 337.492.864 lei, în luna ianuarie 2014, prin compensarea sumelor datorate bugetului general consolidat de societatea European Food SA, unul dintre creditorii din hotărârea arbitrala, cu sumele corespunzatoare datorate de România, conform hotărârii arbitrale; 45.681.714,82 lei, în cursul lunilor ianuarie-februarie 2015, atunci când conturile Ministerului Finantelor Publice au fost executate silit si sumele rezultate au fost virate în contul Biroului de Executori Judecatoresti Mazilu si Asociatii, care actiona în numele creditorilor; din aceasta suma, executorul judecatesc a retinut drept cheltuieli de executare suma de 2.480.000 lei; 472.788.675,43 lei, în data de 9 martie 2015, în contul deschis pe numele societatilor Multipack SRL, Starmill SRL, European Food SA, persoanelor fizice Ioan Micula si Viorel Micula si BEJ Mazilu si Asociatii, în baza Ordonantei de urgenta a Guvernului nr.77/2014.

Comisia Europeana a decis în data de 30 martie 2015 ca plata despagubirilor acordate prin hotărârea arbitrala pronuntata în dosarul ICSID nr.ARB/05/20 constituie ajutor de stat incompatibil cu piata interna. În consecinta, România a fost obligata sa nu plateasca ajutorul incompatibil mentionat la paragraful precedent si sa recupereze

toate ajutoarele incompatibile care au fost deja platite oricareia dintre entitatile prevazute expres în Decizia Comisiei Europene din 30 martie 2015.

Prin urmare, în temeiul Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015, a luat nastere un alt raport juridic, care presupunea executarea voluntara sau silita de catre persoanele vizate de decizie a unor obligatii pecuniare distincte de cele care au facut obiectul hotarârii arbitrale. Acest raport juridic a început sa fie pus în aplicare de catre România în data de 7 aprilie 2015, prin executarea sumei de 472.788.675,43 lei, platita în data de 9 martie 2015 în contul deschis pe numele societatilor Multipack SRL, Starmill SRL, European Food SA, persoanelor fizice Ioan Micula si Viorel Micula si BEJ Mazilu si Asociatii, în baza Ordonantei de urgenta a Guvernului nr.77/2014.

De asemenea, în temeiul acestui titlu executoriu al Comisiei Europene, Agentia Nationala de Administrare Fiscala a executat silit mai multe societati enumerate în cuprinsul deciziei. În acest sens, organele fiscale centrale au recuperat 4.962.706 lei.

În prezent, România este nevoita sa asigure reprezentarea juridica, prin societati de avocatura specializate în legislatia din diverse jurisdictii internationale unde cei cinci creditorii mai sus mentionati mai sus încearca sa execute hotarârea arbitrala ICSID din dosarul nr.ARB/05/20, nerecunoscându-se efectele compensarii de drept din ianuarie 2014 si nici plata realizata în data de 9 martie 2015.

Astfel, sunt începute proceduri de executare silita în Statele Unite ale Americii, Regatul Unit al Marii Britanii si Irlandei de Nord, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Belgiei si în Suedia, desi hotarârea arbitrala fusese executata integral de România pâna la data emiterii Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015.

Pâna la data pronuntarii hotarârii Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2019, apararile principale ale României erau axate pe faptul ca nu se justifica o noua executare silita în conditiile în care România si-a îndeplinit obligatiile din hotarârea arbitrala si, în plus, pe existenta Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015 prin care s-a stabilit ca executarea voluntara sau silita a hotarârii arbitrale este incompatibila cu dreptul Uniunii Europene în materia ajutorului de stat.

Ministerul Finantelor Publice alocă un buget estimat anual de 1 milion euro pentru reprezentarea juridica în toate aceste jurisdictii. Pâna în prezent, valoarea aproximativa achitata acestor societati de avocatura este de 4 milioane euro.

Împotriva Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015, societatile si investitorii Micula au introdus actiune în anulare la Tribunalul Uniunii Europene, care, prin hotarârea pronuntata în data de 18 iunie 2019, a anulat acest act al Comisiei Europene.

În data de 25.06.2019, la sediul Reprezentantei Permanente a avut loc o întâlnire între reprezentantii Directiei Generale Concurenta, reprezentanti ai serviciul juridic al Comisiei Europene, reprezentanti ai Consiliului Concurentei si atasati ai Reprezentantei Permanente.

Tema acestei întâlniri a fost decizia Tribunalului UE prin care s-a anulat decizia Comisiei Europene ce dispunea recuperarea ajutorului de stat. Directia Generala Concurenta nu are înca o strategie clara în materia modului în care va aborda cauza; asadar, urmeaza sa decida în luna iulie cu privire la urmatoarele posibile actiuni: atacarea hotarârii la Curtea de Justitie a UE (CJUE). Termenul legal pentru Comisia Europeana pentru depunerea recursului este de 2 luni de zile, i.e. pâna la data de 29 august 2019 sau renuntarea la o actiune ulterioara la CJUE si emiterea unei noi decizii finale, care va lua în considerare perioada de dupa 31 decembrie 2006.

Discutia a relevat si o serie de incertitudini legate de modul în care Comisia Europeana si Statul român trebuie sa actioneze în respectiva speta.

Ce este mai important, în urma anularii Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015, Ministerul Finantelor Publice apreciaza ca, în lipsa unei interdicții legale la nivelul Uniunii Europene, exista riscul ca România sa fie obligata sa restituie sumele încasate necuvenit în temeiul acestui nou raport juridic, respectiv suma de 472.796.555,24 lei încasata în data de 7 aprilie 2015.

Pentru aceasta suma, executata în temeiul titlului emis de Comisia Europeana, ar putea fi solicitate dobânzi, care, tinând cont de cuantumul sumei încasate, pot ajunge la un quantum important. Quantumul dobânzilor si perioada pentru care sunt datorate, pot fi influentate de clarificarile adresate Comisiei Europene. În ipoteza în care în urma acestor clarificari ar rezulta ca dobânzile solicitate sunt datorate si acestea se calculeaza de la data încasarii sumei, cuantumul acestora ar fi de aproximativ 146.430.000 lei pâna la 1 iulie 2019. Se mai adauga suma de 4.985.388 lei executata de catre Agentia Nationala de Administrare Fiscala în intervalul 2015-2019, la care ar urma sa se adauge dobânda. Conform ipotezei aratate mai sus, aceasta dobânda calculata pâna la 1 iulie 2019 ar fi de aproximativ 1.121.590 lei.

Întârzierea restituirii de catre România a sumelor executate în temeiul Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015 va conduce la plata unor penalitati substantiale si la un risc major de executare silita a României în ipoteza în care Comisia Europeana nu obtine o suspendare a efectelor hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2019 sau nu emite rapid o noua decizie de recuperare. Aceste penalitati substantiale vor putea fi solicitate si în ipoteza în care recursul Comisiei Europene nu va fi admis sau daca nu va fi anulata în totalitate Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2019.

„Cu toate acestea, înțelegem din discutiile informale purtate de Reprezentanta Permanenta a României la Uniunea Europeana si Consiliul Concurentei cu reprezentantii Comisiei Europene dupa pronuntarea Tribunalului Uniunii Europene în data de 18 iunie 2019, România se afla astazi în procedura de investigatie si, prin urmare, restituirea sumelor încasate în temeiul Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015 nu poate avea loc pâna la pronuntarea unei hotărâri definitive în legatura cu aceasta procedura de investigatie, potrivit art.108 alin.(3) din Tratatul de functionare a Uniunii Europene.

Mai concret, în viitorul apropiat, Comisia Europeana va trebui fie sa ia o decizie cu privire la emiterea unei noi decizii de recuperare pentru o valoare mai mica decât cea din cadrul deciziei din 30 martie 2015, pe baza îndrumarilor primite în considerentele la Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2019, fie sa introduca un recurs împotriva acestei hotărâri”, arata documentul discutat în Guvern.

Documentul mentioneaza ca în anii trecuti fratii Micula au încercat executarea României în diverse jurisdictii, prin instituirea unor popriri asupra conturilor unor banci prin intermediul carora România încaseaza sau plateste sumele aferente euroobligatiunilor lansate pe pietele externe în cadrul Programului Medium Term Notes. O astfel de actiune se reflecta în blocarea sau retinerea sumelor care fac obiectul încasarii sumelor de la investitori sau platii serviciului datoriei publice guvernamentale (principal si dobânzi), ceea ce ar putea aduce prejudicii majore României în ceea ce priveste finantarea datoriei publice, atât de natura financiara cât si reputationala, îndeosebi având în vedere demersurile Ministerului Finantelor Publice privind realizarea planului de finantare de pe pietele externe pentru anul 2019. Mai mult, într-o astfel de situatie, ar exista posibilitatea extrem de grava a activarii clauzelor de cross-default pe toate împrumuturile suverane – putând atrage astfel intrarea în default a României.

De altfel, riscul de executare silita va putea aparea si în România, întrucât în dosarul de contestatie la executare nr. 15755/3/2014 instanta a dispus repunerea pe rol si a acordat termen pentru 4 septembrie 2019.

„Întrucât la nivelul Ministerului Finantelor Publice a fost înregistrata, în data de 27 iunie 2019, o solicitare din partea lui Ioan Micula si a societatii Multipack SRL de plata a hotărârii arbitrale (pentru argumentele de mai sus, nu suntem de acord cu interpretarea acestora potrivit careia suntem în prezenta unei solicitari de plata întemeiata

pe hotărârea arbitrală), iar o eventuală restituire a unor sume încasate în temeiul Deciziei Comisiei Europene din 30 martie 2015 sau un eventual refuz ar trebui să se facă în regim de urgență, se va iniția o corespondență oficială cu Comisia Europeană, prin Consiliul Concurenței, în calitate sa de punct unic de contact în relația cu Comisia Europeană pe domeniul ajutor de stat.

Conform Infogramei Reprezentantei Permanente nr. 5574 din 1 iulie 2019, trebuie avute în vedere următoarele aspecte: (i) Conform Comisiei Europene, Statele Membre trebuie să se abțină de la orice acțiune prin care se efectuează plata despăgubirii dispuse de Tribunalul ICSID. Nerespectarea unei asemenea obligații ar putea atrage incidenta unei acțiuni de infringement; (ii) În cazul în care Comisia Europeană nu va formula recurs, aceasta ar putea să emită o decizie prin care să dispună recuperarea ajutorului ilegal acordat după data de 31 decembrie 2006. Comisia Europeană nu a putut oferi un răspuns clar cu privire la efectele/valabilitatea ordinului de suspendare provizorie a ajutorului emis în anul 2014 și nici nu a putut oferi informații legate de emiterea unui nou ordin în cazul în care România și-ar anunța intenția de a plăti către Micula contravaloarea ajutorului de recuperat.

În acest sens, având în vedere riscurile identificate mai sus, atasăm adresa semnată către Consiliul Concurenței, prin am solicitat Comisiei Europene prezentarea punctului de vedere oficial asupra interpretării dreptului Uniunii Europene în materia ajutorului de stat, astfel încât să putem reveni cu un proiect de Memorandum în Guvern”, încheie documentul.